

Jaarplan Programma Warmte en Koude Metropoolregio Amsterdam juni 2017 - juni 2018

warmte**koude**
metropoolregio amsterdam

INLEIDING

Het programma Warmte en Koude is een succesvol onderdeel van de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam op duurzaamheid en dan specifiek op de energietransitie. Ons programma sluit aan bij de doelstelling om aardgas uit te faseren in de gebouwde omgeving, door een robuust regionaal warmtenet te creëren voor in totaal 500.000 woningequivalenten¹. Dat is onze bijdrage aan een aardgasvrije toekomst en een beoogde CO₂-reductie van 400 kton per jaar. De regio Amsterdam heeft een goede uitgangspositie met een aantal reeds functionerende warmtenetten voor in totaal 185.000 woningequivalenten. Ook andere deelopgaven van de energietransitie beginnen vorm te krijgen, zoals energiebesparing in de gebouwde omgeving en smart grids.

Ons programma is gestart in juni 2015 met 25 publieke en private partijen. Inmiddels is het samenwerkingsverband gegroeid naar 32 partijen. Het eerste jaar stond in het teken van de technische en organisatorische rondes met het Grand Design² en de Routekaart Duurzame Warmte³ als eindproducten. In het tweede jaar zijn de afspraken vastgelegd en is er intensief gewerkt aan individuele warmteprojecten. De businesscase en financiering van warmteprojecten is daarmee meer op de voorgrond gekomen. En ook de lobby richting het Rijk is geïntensiveerd. We zien langzaam beleid, wet- en regelgeving veranderen onder invloed van de discussies over een aardgasvrije toekomst in Nederland, zoals de mogelijkheid voor gemeenten om nieuwbouw zonder aardgas aansluiting te kunnen realiseren vanaf januari 2018. Ook leiden deze discussies in ieder geval in Amsterdam tot steeds meer aanvragen voor aansluiting op de warmtenetten.

De lobby richting Den Haag en financiering van warmteprojecten zullen ook het komende programmajaar belangrijk blijven, bijvoorbeeld aan de Landelijke Warmtetafel. Want ondanks dat het bewustzijn voor de warmtetransitie is vergroot, zijn de kaders voor warmte nog steeds niet optimaal: de kosten van de infrastructuur zijn hoog, de terugverdientijd is lang en de aardgasprijs te laag om tot een rendabele warmteprijs te komen binnen de kaders van de warmtewet (in geval van kleinverbruikers) en/of te kunnen concurreren met aardgas (in geval van grootverbruikers). Hierdoor blijft de grootschalige uitrol van warmtenetten vooralsnog uit en zien we vooral incrementele uitbreidingen bij reeds aangelegde warmtenetten (laaghangend fruit).

Het komend jaar besluiten we of het met de bestaande projecten kansrijk is om een aanvraag voor ELENA⁴-subsidie in te dienen ter ondersteuning van het proces dat nodig is om projecten te realiseren. In het voorjaar van 2017 hebben we een projectencoördinator aangesteld. Zij zal het komend programmajaar daar waar nodig helpen om individuele projecten te versnellen, met elkaar te verbinden en het leren van individuele successen en uitdagingen te stimuleren.

---

¹ Een woningequivalent is gelijk aan het warmteverbruik van een gemiddelde woning. Hiermee kan het verbruik van bijvoorbeeld kantoren of kassen ook worden uitgedrukt in aantallen woningequivalenten. Met 1MW kunnen 500 woonequivalenten gevoed worden als die woningen een gelijkmatige vraag hebben.

² Het Grand Design voorziet in een regionaal transportnet van warmte, waarop meerdere bronnen en meerdere afnemers aangesloten zijn. Het transportnet verbindt daarmee de (huidige en toekomstige) bronnen in de regio met lokale distributienetten die warmte leveren aan (huidige en toekomstige) warmteafnemers in de regio. Het voordeel is dat op die manier ook duurzame warmte geleverd kan worden op plekken zonder bronnen, warmtebronnen elkaar in de toekomst kunnen afwisselen, leveringszekerheid groter wordt voor de afnemers, steeds meer duurzame bronnen kunnen worden aangesloten en de afnemer, hoewel beperkt, een keuze heeft.

³ In de Routekaart staan allerlei projecten die opgepakt dienen te worden door de stuurgroep, het kernteam en warmteregisseur, dan wel door de deelnemende partijen zelf, afzonderlijk of gezamenlijk. Met de Routekaart proberen we de voortgang te markeren, het vergrootte inzicht vast te leggen en de partijen betrokken te houden.

⁴ Subsidieprogramma van de Europese Investeringsbank (EIB) voor procesgeld van energiebesparings- en duurzaamheidsprojecten

Ook zullen we komend jaar het belang van communicatie richting het grote publiek blijven benadrukken en indien nodig zelf oppakken. En gaan we op zoek naar nieuwe warmtebronnen. Zo willen we in samenwerking met onder andere het Rijk en de provincie Noord-Holland meer inzicht krijgen in de potentie van geothermie in de Metropoolregio Amsterdam en verwachten we deel te nemen aan een onderzoeksprogramma naar diepe geothermie.

In de Routekaart Duurzame Warmte is afgesproken dat het Grand Design om het jaar wordt herijkt. Dat betekent dat we komend jaar aan de slag gaan met het 'Grand Design 2.0'. Dat vinden wij ook hard nodig want een aantal uitgangspunten is veranderd ten opzichte van het bestaande Grand Design, we hebben veel nieuwe inzichten opgedaan en nieuwe partijen (en dus expertise) zijn betrokken. Er is ook meer inzicht ontstaan door derden - zoals de toekomstperspectieven Metropoolregio Amsterdam (ruimtelijke verkenning naar de energietransitie) - met bouwstenen die van toegevoegde waarde zijn. Ook willen we in het Grand Design 2.0 meer aandacht voor de verduurzaming van warmtebronnen en voor lage temperatuurwarmtenetten.

De Samenwerkingsovereenkomst, die in juni 2015 is gesloten, gaat uit van drie jaar. Er is voorgeschreven dat een half jaar voor het einde van deze periode de partijen overleggen over een mogelijke verlenging. Dit betekent dat we het komende jaar ons programma zullen evalueren en een besluit voorbereiden voor eventuele voortzetting. Voor dat doel gaat de warmteregisseur in september het gesprek aan met alle deelnemende partijen. In november 2017, tijdens een side event van het Nationaal Warmtecongres, volgt dan een principebesluit over continuering van het programma.

Dit is dan ook het derde en voorlopig laatste jaarplan van het programma. Achtereenvolgens zullen we in dit jaarplan de volgende zaken behandelen:

1. de samenwerking;
2. evaluatie en voortzetting programma;
3. Grand Design;
4. warmtebronnen;
5. Community of Practice voor gemeentelijke warmtetransitieplannen;
6. coördinatie individuele projecten;
7. communicatie en publiekscampagne;
8. governance;
9. begroting.

1. DE SAMENWERKING

In de samenwerkingsovereenkomst van juni 2015 hebben partijen met elkaar afgesproken om de huidige knelpunten ten aanzien van warmtenetten aan de vraagkant weg te nemen. De ambitie is dat partijen in samenwerking komen tot:

- betere tarieven voor eindgebruikers zodat ze financieel voordeel hebben;
- meer keuzevrijheid voor eindgebruikers;
- inzet op duurzaamheid van de warmte of duurzaam gebruik van restwarmte;
- voldoende flexibiliteit op langere termijn bij technologische ontwikkelingen.

De partijen hebben de collectieve ambitie om op termijn te komen tot een robuust, efficiënt, open, slim, duurzaam regionaal warmtenet. Ingezet wordt op:

- het aansluiten van bestaande bouw in de Metropoolregio Amsterdam;
- het leveren van duurzame warmte aan de glastuinbouw;
- het realiseren van een grootschalige regionale hoofdinfrastructuur voor warmte;
- het oplossen van belemmerende wet- en regelgeving en gezamenlijk optrekken met het Ministerie van EZ als het gaat om Europese regelgeving of financiering.

Nadrukkelijk zijn principes van samenwerking opgenomen in de overeenkomst. Daarbij is gesteld dat wederzijds vertrouwen, open communicatie en transparantie essentiële bouwstenen zijn in het komen tot een regionaal warmtenet op de lange termijn. De warmteregisseur ziet het als zijn taak om partijen te verbinden en tot een aanpak te komen die gedragen wordt door alle partijen. Het Grand Design en Routekaart Duurzame Warmte in de Metropoolregio Amsterdam zijn daar voorbeelden van. Het programma heeft een aanjagende rol. Denk aan geothermie, de verduurzaming van warmte en de warmtetransitieplannen bij gemeenten, maar ook aan projecten die wenselijk zijn vanuit het Grand Design maar die nu nog niet door een partij of samenwerkingsverband worden opgepakt. Uiteraard wordt ook de regisserende rol opgepakt wanneer het nodig is om projecten meer op elkaar aan te laten sluiten.

2. EVALUATIE EN VOORTZETTING PROGRAMMA

In de Samenwerkingsovereenkomst uit 2015 staat:

Artikel 11.1

De Samenwerkingsovereenkomst wordt voor drie jaar, gerekend vanaf de datum van ondertekening, aangegaan. Een half jaar voor het einde van deze periode overleggen partijen over voortzetting, al dan niet in gewijzigde vorm, of beëindiging van deze Samenwerkingsovereenkomst.

Artikel 11.2

In geval van beëindiging van de samenwerking maken partijen onderling afspraak over de wijze van beëindiging van de samenwerking, waaronder mede begrepen een mogelijk onderlinge verdeling en/of voortzetting van producten en activiteiten die binnen het programma Warmte en Koude vallen.

De Green Deal die de partijen hebben gesloten met het Rijk heeft eveneens een looptijd van drie jaar en loopt net als de Samenwerkingsovereenkomst af in juni 2018. Daarmee komt dus ook een eind aan de financiële middelen die het Ministerie van Economische Zaken ter beschikking heeft gesteld voor het programma.

Dit alles betekent dat de partijen eind 2017 moeten bepalen of ons programma moet worden verlengd en zo ja, onder welke voorwaarden. Voor dit doel is een proces opgesteld met de volgende elementen:

- » de warmteregisseur gaat, in nauwe samenwerking met de voorzitter van de stuurgroep (gedeputeerde Van der Hoek), het gesprek aan met alle 32 deelnemende partijen na de zomer van 2017;
- » bij een deel van deze partijen sluit gedeputeerde Van der Hoek aan;
- » het kernteam houdt medio september een heisessie met als doel om de toegevoegde waarde van het programma Warmte en Koude te duiden;

- ⊗ de stuurgroep heeft in oktober een benen-op-tafel sessie om, op basis van de input uit de gesprekken en de heisessie, te bepalen wat het toekomstperspectief is en hoe het voorstel moet luiden dat aan de stakeholders wordt voorgelegd;
- ⊗ op 16 november zal tijdens een side-event op het Nationale Warmtecongres, de zesde stakeholdersbijeenkomst plaatsvinden met als belangrijkste agendapunt de mogelijke verlenging van het programma;
- ⊗ in het voorjaar van 2018 zal dan bij de zevende stakeholdersbijeenkomst een formeel besluit worden genomen.

Voor de evaluatie wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen van het programma. Ook de gesprekken met de partners zullen input opleveren voor de evaluatiesessies en voor de voorstellen voor het vervolg.

De Metropoolregio Amsterdam is een relevant schaalniveau om te komen tot een regionale energie-strategie en derhalve ook een regionaal energieakkoord. In het platform duurzaamheid van de Metropoolregio Amsterdam is daarom ook besloten om hierop in te zetten en wordt er momenteel gewerkt aan de een aanpak hiervoor, dat een effectieve versnelling van de energietransitie in de regio beoogt. We verwachten dat dit akkoord medio 2018 in de stijgers is gezet. De realisatie van warmte- en koudnetten maakt dus onderdeel uit van een bredere opgave ten behoeve van de energietransitie. Wij zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van dit akkoord en zullen onze eigen besluitvorming hieraan relateren.

Nieuwe partners

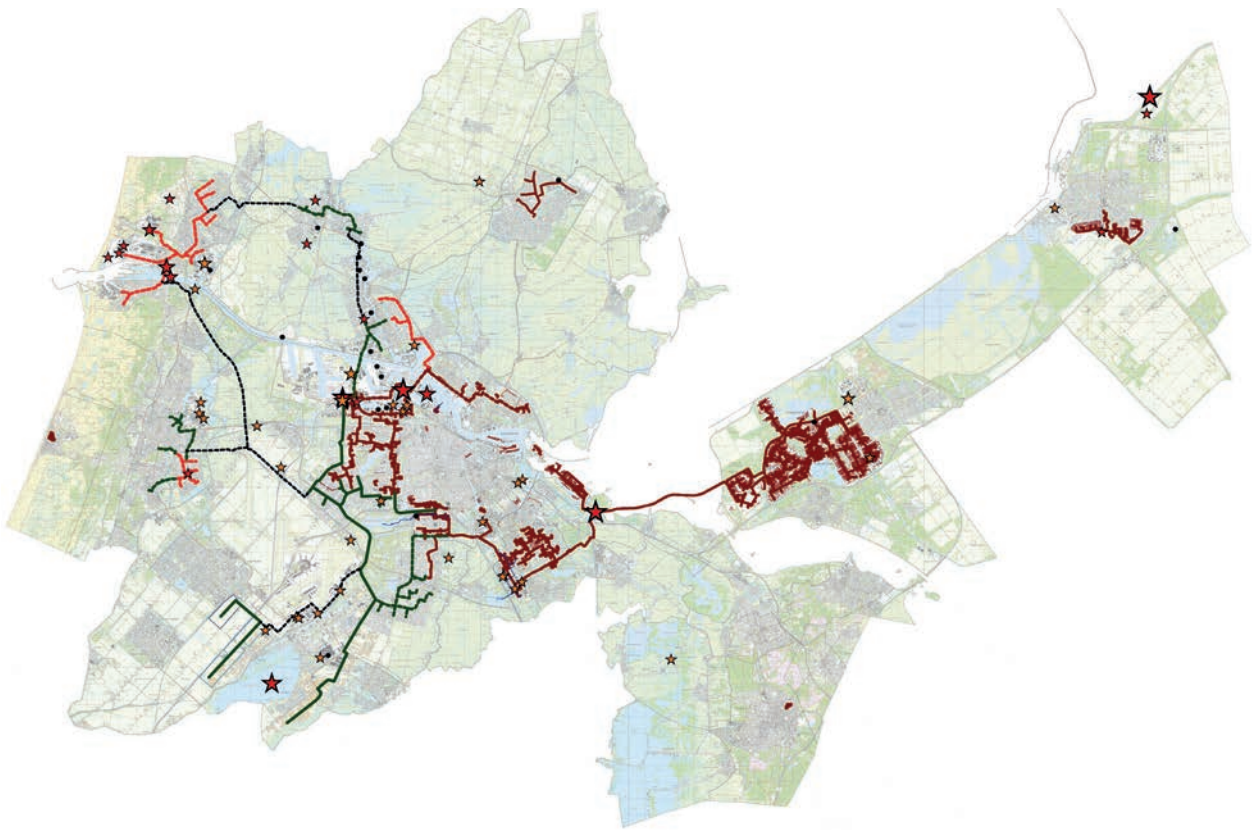
Een verlenging van het programma is tevens een ideale gelegenheid om nieuwe partners aan te laten sluiten. Te denken valt aan de provincie Flevoland, andere gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam die nog geen lid zijn zoals Hilversum en Waterland, Waternet, de Gasunie, het Amsterdamse havenbedrijf, Vereniging Eigen Huis, Woonbond en Natuur&Milieu. De warmteregisseur zal de gesprekken met potentiële partners in het najaar van 2017. Dan is wat meer duidelijk of we met het programma doorgaan of niet.

3. GRAND DESIGN 2.0

In 2015 en 2016 is het Grand Design gemaakt. Daarbij is bewust gekozen voor een proces van onderop; een verhaal dat gedragen wordt door alle partners van het programma. Alliander DGO zorgde destijds voor de inhoudelijke ondersteuning en gedeelde financiering voor dit traject. Het proces verliep in fases. Eerst werden gezamenlijke uitgangspunten vastgesteld en benodigde data verzameld. Daarna volgde een tweedaagse ontwerpessie op het Forteiland IJmuiden met vertegenwoordigers van alle programmapartners en externe deskundigen. Uiteindelijk hebben 80 mensen deelgenomen aan deze conferentie.

In het Grand Design werd het volgende geconcludeerd:

- ⊗ De geconcentreerde warmtevraag is in voldoende mate aanwezig in de Metropoolregio Amsterdam, in beginsel zeker 700.000 woningequivalenten.
- ⊗ Het huidige warmteaanbod in de Metropoolregio Amsterdam is op dit moment ruim voldoende voor de huidige en reeds gecontracteerde warmteklanten. In 2040 zijn enkele van de huidige bronnen weggevallen. Er is in 2040 in totaal minimaal 700 MW aan duurzame warmte nodig in de basislast.
- ⊗ Innoveren is nodig voor o.a. slimme netten, seizoensopslag, cascadering en ultradiepe geothermie.
- ⊗ De eerste grove raming van de kosten van het Grand Design komt op 1,4 tot 1,7 miljard euro.
- ⊗ Warmtetransitiegebieden/-plannen zijn op korte termijn noodzakelijk voor de prioritering.
- ⊗ Het Grand Design zal niet in één keer aangelegd worden. De ontwikkelstrategie van de Metropoolregio Amsterdam is om met een strategie van 'kralen rijgen' de individuele projecten geleidelijk te combineren tot een regionaal warmtenet daar waar dat zinvol is.

Het Grand Design mag niet gezien worden als een blauwdruk maar meer als een door de partners gedragen inspiratiedocument. Afgesproken is om dit Grand Design eens in de twee jaar te herijken indien nieuwe inzichten daartoe aanleiding geven. Er zijn momenteel inderdaad enkele ontwikkelingen waardoor een herijking noodzakelijk is. Zo zijn de prognoses voor de beschikbaarheid van restwarmte bij Tata Steel recent naar beneden bijgesteld. Ook de voortgang van de levering van warmte aan de Greenport Aalsmeer stagneert. Daarnaast is er een grote behoefte aan meer duidelijkheid over de kansen voor lage temperatuurwarmtenetten die gebruik kunnen maken van o.a. restwarmte van datacenters, rioolwaterzuiveringsinstallaties en oppervlaktewater. Ook moet er een duidelijkere strategie worden ontwikkeld voor de verduurzaming van de warmtenetten, gebruik makend van het recent opgeleverde warmtebronnenregister, de CO₂-ladder voor warmtenetten, de plannen van Nuon om de huidige dominante warmtebronnen duurzamer te krijgen en de nieuwste inzichten over geothermie in de regio.

Naast technische facetten komt ook governance aan de orde in dit proces. Zo gaan we mogelijk in dialoog met bijvoorbeeld de deelnemende warmtebedrijven in het programma en beheerders van de infrastructuur over de ontwikkel- en beheerstrategie. Wie pakt welke rol en in welke (sub)regio? Dit om te kunnen versnellen.

Kortom, redenen genoeg om een Grand Design 2.0 op te leveren. Dat betekent dat we eind 2017 weer met alle partners om de tafel gaan voor de creatie van een nieuwe versie. Het proces daartoe zal na de zomer van 2017 worden opgesteld.

4. WARMTEBRONNEN

We gaan het komend jaar meer aandacht besteden aan warmtebronnen in de Metropoolregio Amsterdam. Daarbij kijken we niet alleen naar de potentie in Gigajoules, maar ook naar een mogelijke verduurzamingsstrategie. De uitvoering komt tot uiting in de realisatie van Grand Design 2.0 en onze verwachte deelname aan het onderzoeksprogramma geothermie. Zo is de inzet om samen met het Rijk de financiering van de eerste drie geothermie bronnen (Haarlemmermeer, Haarlem en Almere) binnen afzienbare tijd geregeld te hebben. Daarnaast willen we met de eigenaren van restwarmtebronnen verkennen op welke wijze en tegen welke condities ze deze warmte kunnen gaan leveren. Ook moet er duidelijkheid komen over de beschikbaarheid van deze bronnen op de langere termijn.

Alliander DGO heeft afgelopen jaar een warmtebronnenregister gemaakt voor de Metropoolregio Amsterdam, waarin alle bekende warmtebronnen op een kaart te zien zijn. In overleg zal dit register in beheer komen van de provincie Noord-Holland en uitgebreid worden naar de regio Noord-Holland Noord. Het wordt een open register, waar alle partijen gebruik van kunnen maken. Ook zullen we komend jaar inzet plegen om meer bronnen aan dit register toe te voegen, onder andere in samenwerking met de provincie Noord-Holland en de omgevingsdiensten.

5. COMMUNITY OF PRACTICE VOOR GEMEENTELIJKE WARMTETRANSITIEPLANNEN

De gemeenten krijgen steeds meer de regie in de uitfasering van aardgas in de gebouwde omgeving. Alle gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam zijn inmiddels aan de slag gegaan met inventarisaties van de alternatieve technieken voor aardgas per wijk. Dat is gebeurd met het door de provincie beschikbaar gestelde CEGOIA-model.

De gemeente Amsterdam is zelfs al een stap verder door een Citydeal aan te gaan met verschillende partijen, waaronder een vijftal corporaties. In 2017 nog worden 10.000 woningen aangewezen die voor 2020 van het aardgas afgaan.

Purmerend is begonnen met een traject om de laatste woningen van het aardgas af te krijgen. De uitgangspositie van Purmerend is met reeds 75% van de woningen aangesloten op het duurzame warmtenet dan ook uitstekend: nog maar 25% te gaan. Purmerend kan daardoor de eerste aardgasvrije stad van Nederland worden.

Naast Amsterdam en Purmerend hebben ook Almere, Haarlem en Zaanstad de Green Deal Aardgasvrije wijken gesloten. Samen met de andere pijlers van de duurzaamheidsagenda van de Metropoolregio Amsterdam en het Servicepunt Duurzame Energie zal het komend jaar een Community of Practice worden gestart om de ervaringen van deze vijf gemeenten te delen met de andere gemeenten binnen ons warmteprogramma. Tijdens de stakeholdersbijeenkomst op 28 juni hebben we met workshops reeds ervaren hoe nuttig deze kennisuitwisseling in onze regio is.

6. COÖRDINATIE INDIVIDUELE PROJECTEN

Het programma heeft in het voorjaar van 2017 extra ondersteuning gekregen met een projecten-coördinator. Jarit Van de Visch van Royal HaskoningDHV is, voor in beginsel anderhalf jaar (tot juni 2018), aangenomen voor deze functie. De aanstelling was mogelijk dankzij een subsidie van de Metropoolregio Amsterdam. De projectencoördinator zal op verzoek individuele projecten versnellen, verbinden en onderling leren stimuleren. Ze heeft de volgende taken:

- ⊗ Tussen partijen die samenwerken binnen een project - vanuit een onafhankelijke rol - afspraken tot stand brengen en bewaken.
- ⊗ Kennisontwikkeling stimuleren en kennis verzamelen met betrekking tot het haalbaar krijgen van businesscases.
- ⊗ Over de projecten heen kijken en benoemen wat de kritische succes- en faalfactoren zijn, (tussen)evaluaties doen/verzamen en daarvan leren. Daar waar nodig de informatie agenderen voor bespreking in het kernteam en/of de stuurgroep.
- ⊗ Zoeken naar nieuwe proposities en verbindingen.
- ⊗ Beheren van het projectenoverzicht.
- ⊗ Communiceren over de projecten met pers, Rijk, provincie op aangeven van en in overleg met de projectpartners.
- ⊗ Ontwikkelen van een aanpak met betrekking tot het benaderen van VvE's, huurders en particulieren.
- ⊗ Organiseren van werkbezoeken en excursies vanuit Metropoolregio Amsterdam voor stakeholders en bewoners gericht op creëren van draagvlak.
- ⊗ Begeleiden van de aanvraag voor de ELENA-subsidie.

Haalbaarheidsonderzoeken

Het programma ondersteunt nieuw op te zetten projecten o.a. met cofinanciering van haalbaarheids-onderzoeken. In het voorgaande programmajaar is daar alleen door de Greenport Aalsmeer gebruik van gemaakt voor een haalbaarheidsonderzoek naar de koppeling van het datacentercomplex van SADC aan de ontwikkeling van het tuinbouwcomplex PrimA4a. We begroten een bescheiden budget voor dergelijke cofinanciering.

Aanvraag ELENA-subsidie

Op dit moment doet ERAC onderzoek naar de haalbaarheid van een ELENA-aanvraag voor ons programma. Tijdens een eerste gespreksronde met een aantal projectleiders zijn diverse kansrijke project(idee)en genoemd. Om daadwerkelijk te kunnen beoordelen of deze projecten kansrijk zijn voor een ELENA-subsidie, verzamelt ERAC projectinhoudelijke (detail)informatie over de businesscase van de projecten. Deze haalbaarheidsstudie faciliteert de besluitvorming over het wel of niet indienen van een aanvraag bij de EIB voor een ELENA-subsidie. Hiernaast geeft de haalbaarheidsstudie meer inzicht in de benodigde investeringen voor het realiseren van de geïdentificeerde warmteprojecten in de Metropoolregio Amsterdam. Bij een positief besluit zal ERAC ook het vervolgtraject, te weten de formele aanvraag, begeleiden. Dit zal naar verwachting in 2018 plaats vinden.

Financiering projecten

Het rond krijgen van de financiering van lokale warmtenetten is uitdagend. De financiering van een regionaal warmtenet is een nog grotere opgave die de businesscase van een lokaal project niet kan dragen. De businesscase van een lokaal project is namelijk gebaseerd op de vraag, en daarmee de inkomstenstroom, die nu gecontracteerd kan worden. De aanvullende vraag om de businesscase van het regionale deel haalbaar te maken, is er nu nog niet. Het alternatief is dat een project wordt gerealiseerd zonder rekening te houden met het regionaal perspectief met aanzienlijke meerkosten en/of overlast voor het later realiseren van een regionaal net.

Om het regionale warmtenet toch mee te kunnen nemen bij de realisatie van lokale projecten, kijkt ons programma naar een perspectief op de financiering dat de lokale projecten overstijgt. Ons programma is aangesloten bij de nationale warmtetafel waar gekeken wordt naar de financiering van warmtenetten. Bovendien lobbyen we bij het Rijk om het realiseren van een regionaal warmtenet en warmteprojecten te faciliteren door middel van financieringsinstrumenten en aanpassingen in beleid en regelgeving. Denk aan het beschikbaar stellen van gelden (subsidies, achtergestelde leningen, etc) en garantie-verstrekking. Andere, meer institutionele aanpassingen, betreffen bijvoorbeeld socialisering van de warmteinfrastructuur, verhoging van de energiebelasting op gas en een uitfaseringsregeling voor gasketels. Ten slotte zorgen we dat verschillende ideeën van stakeholders van ons programma, maar ook van andere partijen en programma's, onderling gedeeld worden en bespreken we de kansrijkheid ervan met de programmaleden.

7. COMMUNICATIE EN PUBLIEKSCAMPAGNE

Ook in het komend programmajaar blijft de communicatie over de warmtetransitie erg belangrijk. Het grote publiek is wel steeds meer op de hoogte van de aanstaande uitfasering van aardgas, maar de behoefte wordt steeds groter naar meer kennis over de alternatieven voor aardgas.

De stuurgroep staat op het standpunt dat er een zogeheten draaggolfcampagne moet komen vanuit het Rijk. Indien dat niet gebeurt of onvoldoende is dan willen we in de Metropoolregio Amsterdam zelf aan de slag om de burger te informeren en activeren. In dat geval zal dan samen met de andere pijlers van de duurzaamheidsagenda van de Metropoolregio Amsterdam en/of het Servicepunt Duurzame Energie worden bekeken of er een dergelijke campagne in de Metropoolregio Amsterdam kan worden opgezet. Daarbij zullen we nadrukkelijk de samenwerking zoeken met initiatieven vanuit de provincie Zuid-Holland. Daar is de campagne Van Gas Los ontstaan en de betrokken partijen willen dit door ontwikkelen tot een aantal kant en klare producten zoals:

- een brochure voor gemeenten en voor bewoners met positieve voorbeelden over de warmtetransitie;
- een VanGasLos bewoners festival om aan te bieden aan gemeenten die van gas af willen en een positieve manier zoeken om de bewoners alvast op te warmten voor de gasloze toekomst; en
- workshops en of demonstraties van koken op inductie.

We willen in ieder geval, samen met warmtebedrijven, een voorlichtingsvideo maken over warmtenetten en wat er bij komt kijken als bestaande woningen worden aangesloten op een warmtenet. We willen laten zien wat er allemaal nodig is binnen en buiten de woning om zo kennisachterstand en mogelijk ook vrees voor ingrijpende aanpassingen weg te kunnen nemen, want de gevolgen van verwarming door middel van een warmtenet zijn, zeker in verhouding tot all-electric toepassingen, beperkt.

Presentaties

Uiteraard zullen we net als voorgaande jaren, daar waar dat gevraagd wordt, bijdrages leveren in de vorm van presentaties, lezingen en pitches over het warmteprogramma in de Metropoolregio Amsterdam en de warmtetransitie in het algemeen.

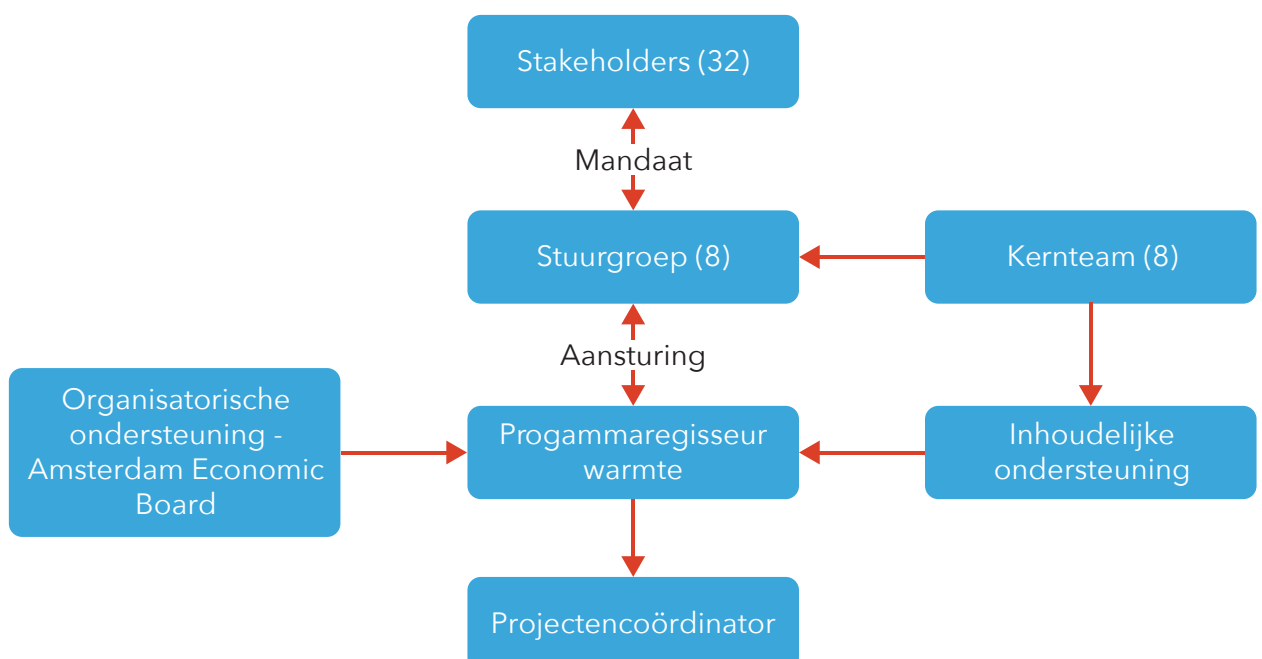
8. GOVERNANCE

De warmteregisseur en de projectencoördinator zijn gestationeerd bij de Amsterdam Economic Board. De Board fungeert als werkgever. Voor een bedrag van € 25.000,- wordt door deze organisatie begeleiding verzorgd op het gebied van financiën, secretariaat, vergaderruimte en communicatie.

De warmteregisseur legt verantwoording af aan de stakeholders via bijeenkomsten die twee keer per jaar worden georganiseerd. Tussentijds wordt de warmteregisseur aangestuurd door een stuurgroep van acht vertegenwoordigers van de 32 aangesloten partijen.

De warmteregisseur krijgt ondersteuning van een kernteam bestaande uit medewerkers die verbonden zijn aan de leden van de stuurgroep. Dit kernteam komt om de drie weken bij elkaar. Het Ministerie van EZ is in de persoon van Jos Karssemeijer agendalid.

Schematisch komt het geheel neer op het volgende:

Voortvloeiend uit de ondertekening van de Green Deal met de ministeries van EZ en I&M is een werkgroep opgericht die belast is met de uitvoering. In deze werkgroep zitten o.a. vertegenwoordigers van het programma Warmte en Koude Zuid-Holland en de Metropoolregio Amsterdam. Er is regelmatig overleg met het Ministerie van EZ over de voortgang.

9. BEGROTING

Het programma is gestart in juni 2015, waardoor we uit zijn gegaan van jaarschijven die lopen van juni tot juni. De Samenwerkingsovereenkomst zijn partijen aangegaan voor drie jaar, dus tot juni 2018. Dit is dus voorlopig het laatste programmajaar. In het najaar van 2017 zal besloten worden over een mogelijke verlenging. De bijdrage van het Rijk is middels de Green Deal eveneens voor drie jaar geregeld. Indien door de partners binnen de Metropoolregio Amsterdam wordt besloten om door te gaan, ligt het in de rede om opnieuw bij het Rijk aan te kloppen voor financiële ondersteuning.

Jaarbegroting MRA Warmte en Koude

Kosten	2017-2018
Inzet Warmteregisseur (2,5 d/w)	€ 125.000
Coördinator warmteprojecten (2 d/w) *	€ 67.400
Bureaunkosten	€ 25.000
Projectgeld:	
Evaluatie en voortzetting programma	€ 5.000
Realisatie Grand Design 2.0	€ 60.000
Community of Practice	€ 10.000
Bijdragen haalbaarheidsonderzoeken	€ 20.000
ELENA-aanvraag	€ 20.000
Communicatie en publiekscampagne	€ 14.800
Totale kosten	€ 347.200

Inkomsten	2017-2018
Subsidie Metropoolregio Amsterdam **	€ 56.500
Deelname partijen (31)	€ 155.000
Bijdrage AMEC Board (in 'natura')	€ 25.000
Bijdrage Rijk vanuit Green Deal	€ 110.000
Inzet restant 2016-2017	€ 700
Totale inkomsten	€ 347.200

* De projectencoördinator is aangesteld voor een budget van in totaal € 78.000,- incl. BTW. Daarvan is reeds voor € 10.651,- gedeclareerd in het vorige programmajaar; resteert € 67.400,-.

** De subsidie van de Metropoolregio Amsterdam voor de projectencoördinator is 20% lager vanwege een bijdrage aan de overhead bij Metropoolregio Amsterdam. Dat betekent een subsidie van € 62.400,- incl. BTW. Daarvan is reeds € 5.971,- opgenomen in het vorige programmajaar; resteert € 56.500,-. Aan het eind van 2017 wordt bekeken of alsnog aanspraak kan worden gemaakt op de volledige 100% indien er onderbesteding plaatsvindt in het programma voor duurzaamheid binnen de Metropoolregio Amsterdam.